

Rīgā, 12.02.2019., Nr.2-9/12

**Pārresoru koordinācijas centra vadītājam
Pēterim Vilkam**

Informācijai:
NTSP sekretariātam

Par Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam konceptu

Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk - LDDK) ir iepazīsies un izvērtējusi Pārresoru koordinācijas centra sagatavoto Informatīvo ziņojumu par priekšlikumu par Nacionālās attīstības plāna 2021.-2027. gadam mērķiem, prioritātēm un rīcības virzieniem, kā arī tā turpmāko izstrādes un sabiedriskās apspriešanas procesu (turpmāk NAP 2027).

Turpmākajam darbam pie NAP 2021-2027 attīstīšanas sniedzam šādus ierosinājumus un komentārus:

1 Latvija ir atvērta ekonomika, nav pašpietiekama, tās iedzīvotāji un uzņēmumi konkurē starptautiski un valsts ienākumi ir atkarīgi no eksporta apjoma un uzņēmumu eksportspējas, tāpēc ir nepieciešams Latvijas attīstības un dzīves kvalitātes starptautisks salīdzinājums.

2 Lai arī ir nodrošināta NAP 2021-2027 sasaiste ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem un ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam (Latvija 2030), uzskatām, ka ir **nepietiekami izvērtēti** Latvijas valsts konkurētspējas starptautiskie rādītāji (piemētam, ikgadējais Pasaules ekonomikas foruma Globālās konkurētspējas ziņojums - *Global Competitiveness report*, ikgadējais *Doing Business* rādītājs), kas netika uzlaboti iepriekšējā NAP 2020 īstenošanas laikā. Tas izslēdz iespēju veikt NAP 2020 un NAP 2027 īstenošanas rezultātu salīdzinājumu.

Ierosinām papildināt NAP 2027 ar pielikumu, kurā būtu Latvijas valsts konkurētspējas starptautiskie rādītāji.

3 Uzskatām, ka NAP 2021-2027 konceptu nevar veidot atrauti no diskusijām par ES nākotni, Latvijas reformu programmu, Latvijas pozīcijas veidošanu par ES daudzgadu budžeta investīciju programmām, kā arī ES semestra ietvaros Latvijai sniegtajām rekomendācijām reformu ieviešanai.

4 NAP 2027 pamatoti fokusējas uz Latvijas iedzīvotāju labklājības līmeņa un dzīves kvalitātes paaugstināšanu, taču **uzskatām, ka trūkst apsvērumu un virzienu, kā šo labklājību un dzīves kvalitāti sasniegt.**

Saskaņā ar ANO prognozēm Latvijas iedzīvotāju skaits šī gadsimta griezumā samazināsies no 1,9 miljoniem cilvēku šobrīd uz 1,7 miljoniem 2030.gadā, 1,5 miljoniem 2050.gadā un vien 1,2 miljoniem cilvēku 2100.gadā. Vienlaikus pakāpeniski augot vidējam iedzīvotāju vecumam, kā tas konsekventi arī notiek, proporcija starp strādājošajiem un pensijas vecuma cilvēkiem mainīsies vēl vairāk, uzliekot pakāpeniski lielāku slogu uz strādājošo pleciem. Uzskatām, ka NAP2027 nav pietiekami pamatota, kā palielināt produktivitātes līmeni tautsaimniecībā

Jau tagad, pie esošajiem ekonomiskajiem rādītājiem attiecība starp strādājošajiem un pārējiem valsts iedzīvotājiem nozīmē, ka privātajā un publiskajā sektorā strādājošajiem ir jāspēj nodrošināt daudz straujāku IKP pieaugumu gadā. Lai to nodrošinātu un saglabātu izaugsmi arī nākotnē, Latvijas uzņēmumiem un ikvienam strādājošajam jāspēj saražot vēl vairāk. Tas savukārt nozīmē, ka Latvija nevar būt zema atalgojuma valsts, kurā investē tikai zemu izmaksu dēļ.

LDDK uzskata, ka NAP 2027 nav pietiekami ņemtas vērā ne Latvijas iedzīvotāju proporcijas un skaita izmaiņas, ne arī tautsaimniecības nozaru attīstības un transformācijas tendences, kas minētas Ekonomikas ministrijas(EM) ikgadējā pētījumā "Latvijas darba tirgus attīstības tendences un nākotnes izaicinājumi" un citos dokumentos.

5 LDDK vērš uzmanību, ka uz NAP "kodolā" iezīmētajām nepieciešamajām un pamatotajām ilgtermiņa investīcijām (piemēram, ieguldījumi izglītībā, veselības aprūpē un dzīves kvalitātes uzlabošanā), jāraugās arī no īsāka termiņa perspektīvas - kā nodrošināt resursus šo investīciju veikšanai. Uzskatām, ka NAP 2027 ir jābūt uzsvaram uz šādiem faktoriem:

- investīcijas augstākas pievienotās vērtības produktos un pakalpojumos vienlaikus ar investīcijām augstas kvalifikācijas speciālistos, nodrošinot to pieejamību un piesaisti (tai skaitā kontrolēta migrācijas politika). Tas prasa ilgtermiņa domāšanu, ilgtermiņa atbalsta politiku un atbalstošu apkārtējo infrastruktūru;
- eksporta palielināšana un diversifikācija – nepieciešama pārdomāta un aktīva ārējā ekonomiskā politika, rūpīgi izvērtējot ģeopolitisko un citu aspektu ietekmi. Eksports ir kritiski svarīgs labklājības avotu radīšanai;
- Augstāka efektivitāte un produktivitāte – risinājums ar vienlaikus potenciāli pozitīvu un negatīvu efektu, jo Latvijas tautsaimniecībai vēl ir potenciāls darboties efektīvāk (ar mazāku resursu apjomu paveikt vairāk), bet daudzos gadījumos tas prasa papildus investīcijas; atsevišķās nozarēs var radīt negatīvu ietekmi uz nodarbinātību;
- Līdzsvarota reģionālā attīstība – investīcijas iedzīvotāju mobilitātē un investīciju piesaistē reģioniem, nodrošinot to iedzīvotāju neizbraukšanu / atgriešanos Latvijā. Lai to nodrošinātu, nepieciešams ieguldīt infrastruktūrā, piemēram, līdz 2030.gadam nodrošinot, ka 80 km rādiusā Rīga ir sasniedzama ar sabiedrisko transportu stundas laikā, bet reģionos – 50 km rādiusā stundas laikā

sasniedzama ikviena republikas nozīmes pilsēta. Tam nepieciešams veidot integrētu dzelzceļa un autopārvadājumu tīklu, attīstot reģionālos “mezglus” ap pilsētām;

6 Izstrādājot NAP 2027, LDDK aicina sabalansēt īstermiņa vajadzības un nepieciešamību investēt nevienlīdzības mazināšanā ar ilgtspējīgu interešu saskaņošanu, ņemot vērā finansiālās iespējas un veicinot ilgtermiņa investīcijas nozarēs, teritorijās un infrastruktūrā, kas var nodrošināt produktivitātes un eksporta pieaugumu.

LDDK apliecina vēlmi arī turpmāk iesaistīties NAP 2027 sagatavošanas procesā.

Ar cieņu

Ģenerāldirektore

L.Meņģelsone

I.Kiukucāne, 67225162
Ilona.kiukucane@lddk.lv